

Hoofdstuk 'De oorlog' uit Levensverhaal van Hennie van Lin sr.

(30-12-1927 / 21-02-2019)

De oorlog

Ernest en ik luisterden samen naar de radio. Hij kon alles verstaan natuurlijk: Duits en Engels dus hij heeft ons altijd gezegd, van te voren al: "Die Duitsers komen, Duitsland valt ons land binnen". Wij allemaal: "Ja hoor Ernest, dat gebeurt niet.". Maar hij hield vol: "Neem nou van mij aan: die Duitsers komen". En hij kreeg gelijk.

In de mobilisatie lagen Overasselt en Nederasselt helemaal vol met militairen. De kazematten zijn in de mobilisatie gebouwd. Tijdens de bouw hingen er hele grote spandoeken als protest tegen de bouw van de kazematten. Een aantal mensen vonden het overbodig, het kostte veel geld en de Duitsers kwamen toch niet.

Ik vond het een mooie tijd omdat je als jonge jongen tussen die militairen zat. Wij liepen daar gewoon tussendoor. Het was heel gewoon dat wij ook in het café kwamen. Je liep als klein mannetje door de volwassen wereld heen, luisterde naar wat de volwassenen zeiden, hoorde alle verhalen.

Tijdens de mobilisatie kwamen er veel militairen in het café. Eén soldaat was zo dronken dat hij dacht dat hij niet meer lopen kon, hij lag op de grond in de zaal. De omstanders haalden de dokter op van de pastorie waar hij sliep. Mijn moeder kwam door de deur en vroeg: "Wat is hier te doen?". Ze liep er heen en keek even en zei: "Ik los dat wel op!". Ze liep naar het biljart, pakte de keu en ging tussen zijn benen staan. Ze zei: "Kijk eens wat ik hier heb. Als je nu niet weg gaat, dan zal je eens beleven wat ik met die keu ga doen!". Nou, en of hij nog kon lopen! Hij was al heel snel buiten! Iedereen keek Moetje Van Lin vol verbazing en bewondering aan. "Zo", zei ze tegen de dokter: "Ik weet wel hoe ik met mijn klanten om moet gaan". Dat was mijn moeder.

Mijn broer Jac heeft tijdens de mobilisatie gediend. Hij had een saxofoon en heeft een tijdje bij het korps 'muzikanten op de fiets' gezeten. Echt Hollands, ze hadden een steun op de fiets voor het muziekwerk en ze moesten met één hand sturen.

Tijdens de mobilisatie vroeg majoor Weber of hij bij ons in de voorkamer een kantoor mocht maken. Mijn moeder vond dat goed. De majoor keek de kamer rond en die zei: "Dat kruisbeeld moet weg!". "Helemaal niet!", zei mijn moeder, "Het blijft hangen anders ga jij maar weg!". Nou, dat kruisbeeld

*Het café van de ouders van Henny in de oorlogsjaren. Nu met aanbouw en nieuwe entree op links
Het café met de aangebouwde feestzaal rechts.*

mocht dan toch blijven hangen maar een paar dagen later was het toch weggehaald. Mijn moeder lag altijd in de clinch met die man. In de mobilisatie is de zaal nooit gebruikt voor inkwartiering. Ze vonden het te mooi. Grappig dat de Duitsers en de geallieerden het om dezelfde reden niet voor inkwartiering hebben gebruikt.

Ik dacht dat de Duitsers ook niet kwamen maar op 10 mei 1940 werd het duidelijk dat ze wel kwamen. De Hollandse militairen verhuisden richting Heumen. We zagen aan de beweging van de soldaten dat de Duitsers toch kwamen. Even later kwam een kennis op zijn fiets keihard door het dorp fietsen en hij riep: "De moffen komen eraan, de moffen komen eraan!". De eerste Duitsers kwamen via de Hoogstraat binnen. Ik stond voor het huis met mijn oudere broers. Je zag niet zoveel Duitsers in het straatbeeld. Er fietsten wel veel Duitsers vanuit de kazerne in Grave door Overasselt naar Heumen toe.

Aan het begin van de oorlog, in september van 1940 tot 1943 ben ik naar de middelbare school in Grave gegaan, naar de Fraters op het blindeninstituut. Ernest en Piet hebben in die tijd ook bij ons gewoond, vanuit het blindeninstituut. Omdat Ernest zo goed orgel kon spelen, moest hij elke zondag orgel spelen in de kerk. De mensen in de kerk konden precies horen of Ernest achter het orgel zat of de vaste organist. "Ik blies het hele orgel leeg!". Zo zei hij dat.

's Middags bleef ik over en dan ging ik naar het blindeninstituut eten. Dan ging ik met Ernest en Piet aan tafel zitten. Ik vond het leuk om ze te helpen. Ze hadden blokjes met braille lettertjes waar blinden een brief mee konden typen naar familie. Ze kregen vaak een hele zending van die blokjes die uitgezocht moesten worden. Dan zei frater Alwisius tegen mij: "Henny, we hebben werk voor je!". Voor de blinden was het een heel karwei want die moesten al die blokjes navoelen, die deden er wel een halve dag over. Ik kon de letters zien natuurlijk.

We hadden iemand in de klas, dat was de zoon van de touwslager, Jansen heette die. Die jongen had de vallende ziekte. Waarom weet ik niet maar ik moest me altijd ontfermen over hem. Als we in de rij stonden, moest ik altijd achter hem gaan staan om hem op te vangen als hij een aanval kreeg. Ik

Het gezin in 1943. De familie is uitgebreid met een aantal echtgenoten.

*Achterste rij: Gientje en Jac, Fien en Theo, Dora en Toon, Lenie en Frans, Cisca en Martien.
Midden rij: Joke, Nellie, Ernest (blinde pleegzoon) en Henny. Zittend: moeder, Marietje en vader.*

moest ook naast hem zitten. Dat was een vreselijke ziekte. Hij had wel minstens drie keer in de week een aanval. Hij viel op de grond en moest ik zijn hoofd opbeuren anders sloeg hij daar steeds mee op de grond.

Mijn moeder was erg bemind in het dorp. In de oorlog mocht je geen graan hebben, als je zelf geen boer was. Wij hadden een zak rogge in huis en tijdens een huiszoeking is die zak in beslag genomen. Mijn moeder moest zeggen waar zij de rogge vandaan had. Dat waren Hollandse controleurs. Er was een Overasseltse bij. Je kon je in die tijd opgeven als controleur. Een goede manier om wat extra te verdienen maar in principe koos je daarmee toch voor de kant van de Duitsers. Mijn moeder zei: "Ik weet het niet meer". Maar ze moest het zeggen anders werd ze gearresteerd. De politieagent, Diender heette hij toevallig, kwam er bij: "Moetje van Lin, luister nou eens, zeg het, anders moet ik je arresteren". Maar ze bleef erbij. Ze moest dus mee. Eigenlijk moest ze de cel in maar de agent wilde niet hebben dat ze daar sliep dus mocht ze bij hem en zijn vrouw in huis slapen. Mijn vader probeerde de controleurs nog om te praten maar dat lukte niet. Kwaad dat hij werd! Wij kinderen moesten hem rustig houden. Dezelfde avond kwamen er heel wat boeren langs die zeiden dat Moetje van Lin maar moest vertellen dat ze dat graan van hen gekregen hadden. "Zeg maar dat ik het gedaan heb, Moetje van Lin hoeft daar niet te zitten!". Zo begaan waren ze met haar en zo geliefd was ze. Mijn moeder heeft het nooit verteld. Ze hebben haar de volgende dag weer thuis gebracht en dat was het. Ze kwam thuis en zei: "Ik ben er tevreden over!". Ze had gewoon met de vrouw van Diender aan tafel gezeten, ze had niets te klagen. Later heeft ze verteld dat ze de rog gekocht had van boer Arts.

Mijn moeder was zo slim: ze ging een stukje grond pachten en daar verbouwden we zelf rog op. Dat stukje grond was zo schraal, daar groeide bijna niets maar wij verbouwden het zelf en konden zo makkelijk rogge in huis halen. Die controleurs kwamen niet kijken of de rogge er wel of niet goed op stond. Moetje van Lin was een hele slimme vrouw. Daar heb ik veel aan te danken.

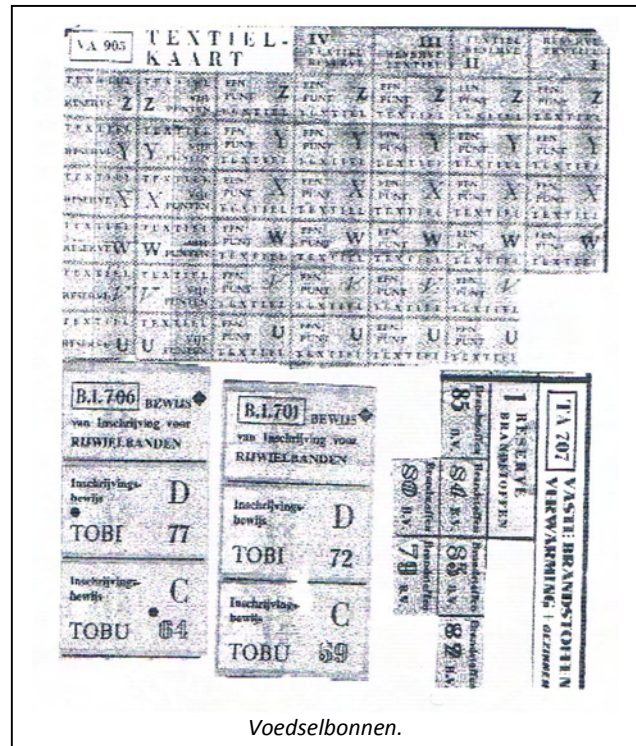
De Duitsers gebruikten het café en de zaal voor hun feestjes. Mijn moeder had een vreselijke hekel aan die Duitsers, die kon ze er wel uitschoppen. Ze hadden een speenvarken aan het spit naar binnen gebracht die ze bij de bakker in de oven hadden gebakken. Mijn moeder had dat natuurlijk liever niet maar ze had geen keus. De officier kwam naar haar toe en zei: "Maandagavond hebben we hier een feestavond". Dan kon je wel zeggen, dat gebeurt niet, maar ze kwamen toch. Het enige wat ze zeiden dat enigszins positief was: "Moeke van Lin, als je weigert krijg je niets en we komen toch. Als je het goed vindt, dan krijg je er nog iets voor". Dan was de keuze toch snel gemaakt. Maar leuk vond ze het niet.

Mijn moeder probeerde ook altijd iets van die Duitse koks te pakken te krijgen. Als de koks iets over hadden, gooiden ze alles weg. Mijn moeder zei dan dat zij dat wel kon gebruiken maar dat deden ze niet. Alles werd weggegooid. Daar had mijn moeder wel pijn van. Met de Hollanders en Amerikanen ging dat beter maar bij de Duitsers was niks te halen.

De bezetting ging met ups en downs. Mijn moeder lag altijd in de clinch met de Duitsers. Een keer zaten er vier Duitsers in het café. Ze kwamen uit de Bondskazerne in Grave. De soldaten kwamen iedere avond als ze vrij waren, met de fiets naar ons café. Na een avondje drinken wilden de Duitsers naar huis. Dat ging niet want alle banden waren lek gestoken. Toen was het feest. De moffen waren woest en dreigden met hun pistolen. Ze moesten nu nieuwe fietsen hebben! Mijn moeder zei dat ze de fietsen van de kinderen konden krijgen en dat ze morgen nieuwe banden zouden krijgen. De Duitsers zijn weggegaan op onze fietsen. De volgende morgen ging mijn moeder naar de burgemeester om te vertellen wat er gebeurd was en dat zij niet van plan was om de nieuwe banden te betalen. Hij moest het maar oplossen want anders wist ze ook niet wat er met het gezin zou gebeuren. De gemeente heeft toen de nieuwe banden betaald en alles was geregeld. Dat zijn moeilijke momenten, dan word je echt bang. Mijn ouders tegenover de Duitsers en wij kinderen

erom heen. Dat was heel beangstigend. Later bleek de overbuurman alle banden doorsneden te hebben. Hij had het uit woede gedaan.

Mijn broer Theo zat bij de ondergrondse. Hij verdeelde voedselbonnen, hij moest die bonnen ergens halen en hij bracht ze verder naar de onderduikers. Ik wist dat hij dat deed maar ik wist ook dat ik daar niet over moest praten. Theo wist zelf niet dat ik het wist. Hij liep een keer naar buiten en ik zat door het raam te kijken. Onder de schuur zat een holle ruimte en ik zag hem daar wat uit halen. "Oh", dacht ik bij mezelf, "Daar liggen ze dus!". Ik heb het nooit aan een ander verteld. Ik denk wel dat mijn ouders het wisten. Mijn broer is nooit opgepakt maar het scheelde weinig. De Duitsers, samen met NSB'ers, hebben wel twee keer bij ons thuis een huiszoeking gedaan met de bedoeling iets te vinden. Ik wist meteen dat het om Theo ging. Hij was wel verdacht maar ze hebben niets gevonden. Terwijl de Duitsers het erf aan het afzetten waren, was ik in het kippenhok. Het hok stond een eindje van het huis af. Ik hoorde een hoop kabaal en zag door een kier dat er Duitsers rond het huis stonden. Ik durfde er niet uit te komen. Ik dacht: "Wat moet ik nou?". Ik was bang dat als ik de deur openmaakte, dat de Duitsers zouden gaan schieten. Ik bleef mooi zitten, ik kwam er niet uit. Gelukkig keken ze niet in het kippenhok maar wat was ik bang!

Voedselbonnen.

Wij hebben nooit gebrek aan dingen gehad of schaarste gekend. Mijn moeder had veel boeren in haar kennissenkring en daar kon zij graan van kopen. Mijn vader had in de oorlog zijn eigen sigarenteelt. Je mocht zelf tabak verbouwen maar niet verkopen. Onze Theo had een tabaksmachine, om tabak te snijden. Ik vond het leuk om de machine aan te draaien. In de bezettingstijd, luisterden wij stiekem naar de radio. We hadden de radio boven verstopt. Net voordat de Duitsers bij ons een huiszoeking deden, rende Martien naar boven om de radio te verstoppen. Hij was net op tijd. In de oorlog werden er door Engelse vliegtuigen pamfletten verspreid om het moreel wat te verhogen. Ik verzamelde ze maar je mocht ze eigenlijk niet hebben. Na het lezen verstopte ik ze in grote weckflessen en begroef ik ze in de grond. Helaas kan ik ze niet meer terug vinden.

Een uitgestrooid pamflet.

Twee van mijn broers hebben in de oorlog in de gevangenis gezeten: Jac en Theo. In de bezettingstijd was er weinig te doen. Wij gingen dan vaak roeien met de boot van de Schoer of wandelen. Op een dag gingen Jac en Theo met een buurjongen wandelen in de bossen. In het bos stond een zoeklicht om vliegtuigen te spotten. Dat zoeklicht werd regelmatig kapotgeschoten vanuit de lucht. Er werden daar regelmatig dode Duitsers opgehaald. De jongens waren daar aan het wandelen en op

dat moment was daar geen Duitser aanwezig bij dat zoeklicht. De Duitsers hadden daar grote schuilkelders gebouwd en mijn broers waren uit nieuwsgierigheid en baldadigheid in een schuilkelder gegaan. Daar hing een foto van Hitler natuurlijk en ze hebben de foto vertrappt. Mensen van de hei hebben dat gezien.

Later toen de Duitsers terugkwamen en de vertrapte foto zagen, gingen ze in de buurt verhaal halen. De mensen van de hei zeiden dat het de jongens van Van Lin waren uit het dorp. Er was altijd wat afgunst tussen de mensen van de hei en de mensen van het dorp. De Duitsers kwamen, samen met de politie, bij ons aan de deur. Mijn broers kwamen er niet meer onderuit en moesten mee, samen met een buurjongen. Ze vertelden dat ze er wel waren geweest maar dat ze niets met die vertrapte foto te maken hadden. De Duitsers hadden daar geen boodschap aan en ze werden meegenomen. Ze moesten voorkomen. Jac kreeg zes maanden, Theo kreeg drie maanden en de buurjongen kreeg vier maanden. Ze zaten vast in het Oranjehotel in Scheveningen. Dat was toch heel spannend en mijn moeder was erg verdrietig.

Ze moesten zich bij het Oranjehotel melden en ze durfden niet onder te duiken want wij waren er ook nog. De Duitsers waren zo dat als degene zich niet meldde, er dan maar een ander voor in de plaats de gevangenis in moest. Ze hebben zich gemeld met de gedachte dat dat het beste was voor iedereen. Ze zaten alle drie apart in een cel. Jac was kapper en hij zag nog regelmatig mijn broer omdat hij zijn haren moest knippen of scheren. Verder zagen ze elkaar niet.

Dat mijn broers en de buurjongen waren opgepakt, veroorzaakte in Overasselt een heel stampij. Iedereen in het dorp wist dat de mensen van de hei hen verraden hadden. Maar je weet niet precies hoe het gegaan is. Misschien hebben ze het verteld om hun eigen hachje te redden. Maar dat voorval deed de relatie tussen de mensen van het dorp en de mensen van de hei geen goed. Wijzelf hebben het de mensen van de hei niet direct kwalijk genomen. Maar het was wel erg heftig. Ik weet nog goed de dag dat mijn broer terug kwam. Dat was groot feest! Ze kwamen op verschillende dagen terug maar het werd goed gevierd. Theo zat toen al bij de ondergrondse dus dat was dubbel zo spannend natuurlijk maar alles is goed afgelopen. Iemand anders heeft dat werk in die tijd overgenomen.

Er zaten veel onderduikers hier in de buurt. In de tijd dat ik bij boer van Haren werkte, hadden ze twee onderduikers. Ik vond dat heel dapper hoor. Ze zaten in het kippenhok in het veld. Er zaten kippen in het hok maar er was een stukje afgetimmerd waarachter de twee zaten. Ik ging dan met een emmer eten, zogenaamd de kippen voeren, maar dat was dan voor hen bedoeld. Het waren Overasseltse mensen. Als de Duitsers erachter kwamen, dan was het kwaai boel. De boer vertrouwde mij dat toe op een of andere manier.

In 1943 kwam ik van middelbare school af. Mijn moeder zei: "Je kunt niet bij huis lopen, je gaat maar ergens werken, je blijft niet thuis". Zo ben ik bij boer van Haren terecht gekomen. Ik vond het boerenwerk heel leuk. Ze hebben mij daar ploegen geleerd. Later mocht ik zelf met de paarden werken. Ik had veel met die paarden. Eén van die paarden heette Martha. Een oud paard, prachtig beest. De boerderij lag aan de Rotsestraat en dat was een zandweg en samen met de bewoners van de straat hebben ze er een grindweg van gemaakt. Ze hebben samen een boot grind gekocht. De boot lag in Grave en de boeren zelf moesten met paard en wagen dat grind gaan halen en verspreiden over de weg. Ik mocht met Martha op en neer om grind te halen. We hadden zo dikwijls op en neer gereden dat Martha de weg kende. Ik kon gewoon in de kar liggen slapen en Martha kwam wel thuis. Dat was zo mooi.

Wij hadden twee koeien. Mijn zus Dora molk ze meestal. Moeder zei dat als ik bij de boer ging werken, ik meteen melken kon leren. Dat heb ik ook geleerd bij de boer. Hij had tien koeien, dat was

De landing van de parachutisten en de gliders rondom Overasselt.

voor die tijd een groot bedrijf. De familie van Haren bestond uit twee ongetrouwde zonen, Koos en Sjef, en een ongetrouwde dochter Marie. Koos was veehandelaar. Hij kon niet zo goed met zijn andere broer opschieten. Ik had wel eens medelijden met hem. Ze zaten altijd te stangen met hem. Marie was een heel lief mens. Zij zorgde voor het eten en ik moest eten voordat ik naar huis ging. Het enige wat ik daar verdiende was een flinke bord pap voordat ik naar huis ging. Dat was wel heel lekker hoor. Dat was zo met mijn moeder afgesproken. Ik heb daar nooit een cent voor het werken gehad.

Ze verbouwden ook rogge en dat moest in de oogsttijd in een paar dagen gemaaid en opgebonden worden, alles met de hand. En daar zaten altijd veel distels tussen de rogge. Dan had ik 's avonds de hele handen en armen kapot. Maar ik liet me niet kennen natuurlijk. Ik zou ook niet toegeven. Ik was wel blij dat ik een halve dag iets anders mocht doen maar ik zou nooit zeggen: "Dat doe ik niet". Wat dat betreft ben ik wel een doorzetter en ook wel eigenwijs.

Ik heb bij de boer gewerkt tot op 17 september 1944 toen de parachutisten landden. Ik ben gelijk met die Amerikanen opgetrokken. Ik heb ongeveer een jaar bij boer van Haren gewerkt. Daarna ben ik niet meer bij de boer geweest. Ik was toen zeventien jaar. De bevrijding was om nooit te vergeten. Het begon als een doodgewone dag. Het was zondagmorgen 17 september 1944. Het hele dorp zat in de kerk. Er vlogen jachtvliegtuigen over Overasselt. De pastoor ging naar zijn preekstoel en zei: "Mensen ga maar naar huis want het wordt te gevaarlijk". Toen we uit de kerk kwamen zag je die vliegtuigen en het was voor mij heel duidelijk dat ze de brug aan het bombarderen waren: ze vlogen over Overasselt, klommen omhoog en lieten zich in een duikvlucht naar beneden vallen. Dan schoten ze de raketten af. De brug werd vrijwel niet verdedigd door de Duitsers, hoorden wij.

Ik wilde toen alles meemaken. Wij, mijn broer Frans, Huub Schiks en ik, liepen vanuit de kerk meteen richting Grave. Dat hebben we maar niet gevraagd aan Moetje. De jachtvliegtuigen waren toen nog bezig met beschieten. We wilden wel eens kijken hoever we konden komen. Wij zagen dat het Engelse jagers waren. Ze hadden de weg en brug beschoten met raketten. Wij zagen Duitsers die vluchtten.

We waren halverwege richting Grave, de jagers waren klaar met hun werk en vlogen nog rond om te patrouilleren. Toen kwamen er twee grote transportvliegtuigen die de eerste twintig, dertig Amerikaanse parachutisten afwierpen. Wij stonden er met ons neus bovenop. Het was voor ons heel duidelijk: hier gaat het gebeuren en hier moeten we zijn. De eerste gelande parachutisten legden een groot spandoek neer ter herkenning. Ook ontstoken ze paarse rook. Ze hadden overal eerst de prikkeldraden doorgeknipt met grote tangen. We dachten toen dat er meer zouden landen omdat ze alle afrasteringen weghaalden en dat was ook zo. Later kwamen er nog honderden bij! Wij liepen meteen de weilanden in tussen de soldaten. We schrokken ons kapot van de tolk! Een Amerikaan kwam naar ons toe en sprak ons aan in het Nederlands!

De tolk Henk van der Pol is me altijd bijgebleven. Zo midden in het veld waar de eerste Amerikanen gedropt waren, hoorde je opeens een soldaat Hollands praten. Heel bijzonder. Voordat hij weg ging uit Overasselt, heeft hij nog een brief geschreven naar zijn ouders in Rotterdam. Mijn broer Martien zou die op de post doen zodra Nederland bevrijd was. Dat heeft hij ook gedaan.

Later gingen wij kijken naar de ravage. Als je vanuit Overasselt de brug opkwam dan had je aan de linkerkant een kranenloods. Daar zat een Duits luchtafweergeschut op. Aan de andere kant van de brug zat ook een afweergeschut boven op de kazemat. Dat hebben de piloten er afgeschoten, daar was weinig van over. De Duitsers hadden gelukkig geen tijd meer om de brug te laten springen.

De parachutisten landden en daarbij viel er geen schot vanuit de Duitse kant. Er was geen Duitse soldaat meer te bekennen. Later reed er nog wel een truck met Duitsers vanuit Alverna richting de brug maar de

De Graafse brug net na de bevrijding.

Overasselt (nu de Schoonenburgseweg): Amerikaanse para's brengen de eerste groepen Duitsers naar het krijgsgevangenkamp bij villa 'De Mookerheide' te Molenhoek.

Amerikanen overmeesterden ze al snel. Dat waren de eerste krijgsgevangenen hier. Ze werden later door Overasselt geleid. Er liep één Amerikaan bij, dat vonden wij heel gek. Vijfentwintig Duitsers en twee Amerikanen! Tien Stoots, dezelfde man die de fietsbanden doorgesneden had, stond naast de weg te schreeuwen van "Rotmoffen, schiet ze maar kapot!". Eén van die Amerikanen greep hem bij de kraag, sleurde hem naar de moffen toe en hij moest met ze meelopen. Henk van der Pol, de tolk, probeerde de gemoederen een beetje te sussen en kon Tien weer uit de stoet halen. Hij zei tegen Tien: "Je zult het misschien vreemd vinden maar die Duitsers zijn krijgsgevangenen. Ze worden netjes behandeld omdat wij hopen dat de Duitsers dat ook doen met hun Amerikaanse krijgsgevangenen."

Dat heb ik altijd goed onthouden, dat raakt me nog steeds als ik dit vertel. Het gevoel dat je hebt als je Duitsers ziet die niets meer te vertellen hebben. Wij durfden niets te doen tijdens de bezetting. Maar nu was het omgekeerd.

Mijn moeder liet me mijn gang gaan tijdens de bevrijding. Ik kwam thuis nadat ik de eerste droppings gezien had. Mijn moeder zat met een aantal andere mensen in de bierkelder. Ze waren van mening dat de Duitsers terug kwamen. Ik zei: "Blijven jullie maar in de kelder, ik ga naar de Amerikanen toe." Ik mocht gaan van haar, ze vertrouwde me daarin.

De gliders worden uitgepakt.

In de weken erna landden er veel gliders met jeeps en aanhangers erin. De Amerikanen vroegen aan ons, nieuwsgierige jongens, om alles bij elkaar te zoeken en op de wagens te leggen. De geallieerden dropten heel veel materieel in de velden rondom Overasselt. Dat sorteren ging heel makkelijk want de parachutes hadden allemaal een andere kleur. Aan de rode parachutes zat munitie, aan de blauwe levensmiddelen, de witte waren reserveparachutes. De zwart wit gestreepte waren fietsen of motoren en je had witte met een rood kruis erop, daar zaten de medicamenten in. Dan was het: "Boys, only the red ones!". Dan knoopten wij de parachutes los en lieten ze liggen en de lading legden we dan op de aanhangwagens. De eerste ladingen werden verder vervoerd naar Molenhoek.

In de velden hebben ze nog veel Duitse uniformen gevonden, waarschijnlijk hadden ze al burgerkleding bij zich om te vluchten als het zover was. De mensen die rondom de brug woonden, kregen het moeilijk. De parachutisten die de Duitse uniformen vonden, dachten dat de Duitsers in de boerderijen verstopt zaten. Aangezien ze niet konden horen of ze Nederlands of Duits praatten, moesten de boeren die uniformen passen. Als ze niet pasten, waren ze vrij. Anders werden ze voor de zekerheid gearresteerd.

In Molenhoek was een voormalig Duits kamp als opslagplaats voor de Amerikanen ingericht. Daar legden wij de granaten en mortieren neer. Zo reden we af en aan met jeeps met aanhanger, soms met twee aanhangers erachter. De achterste aanhanger was natuurlijk het leukst om op te zitten.

Voor het werk dat wij deden, kregen wij voedselpakketten van de Amerikanen. Het waren eigenlijk noodrantsoenen. Wij maakten ze meteen open. Er zaten sigaretten in, blikjes eten, biscuit, chocolade en condooms. Wij wisten eerst niets eens wat dat waren. We bliezen ze maar op en hingen ze dan overal in de heggen op. Achterop de aanhangwagen aten wij de chocolade op, de biscuit vonden we te droog om te eten en de rest lieten we liggen. Zo had je niks en zo had je alles in overvloed en liet je het liggen.

Ik had honderd procent vertrouwen in die parachutisten. Als ergens munitie

lag, en zij zeiden dat je dat op kon ruimen, dan deed ik dat. Ik kon natuurlijk geen Engels maar na een week met ze op pad geweest te zijn, ging het begrijpen van elkaar beter. De parachutisten zijn doorgetrokken naar Groesbeek en Nijmegen. De hele week zijn er parachutisten gedropt en landden er zweefvliegtuigen. De zaterdag na de eerste landingen op zondag de zeventiende, zijn er ook Polen gedropt op de uiterwaarden, maar daar hadden wij niets mee. Wij gingen kijken en toen wij bovenop de dijk kwamen, begonnen ze al te schieten in de lucht. "Hier moeten wij niet zijn!", zei mijn broer Frans. Volgens mij was dat angst van de parachutisten zelf. Later hoorden wij dat zij eigenlijk boven Arnhem en Oosterbeek gedropt zouden worden maar ze hadden onderweg bericht gekregen dat Arnhem niet veilig was. Ze konden kiezen tussen teruggaan naar Engeland of ondersteunen richting Nijmegen. Dat laatste hebben ze gedaan en zijn ze samen met de Amerikanen opgetrokken.

De Engelse soldaten hadden een Engelse uitrusting en de Amerikanen hadden de Amerikaanse uitrusting. Als kind heb ik me daar wel over verwonderd en verwijten over gemaakt. De Engelsen en de Polen hadden niets en de Amerikanen en Canadezen hadden alles. Het verschilde ontzettend in kwaliteit van wapens en uniformen. De Engelsen hadden alleen hun stenguns en de Amerikanen hadden mitrailleurs en alles. Er werd toen ook beweerd dat de Amerikanen vijf keer zoveel verdienden dan de Engelsen. Dat viel me als kind al meteen op en vond ik erg oneerlijk. Alle geallieerden vochten allemaal even hard om ons te bevrijden, daar zat toch geen verschil in?

Heel Overasselt zat in de herfst van 1944 vol met geallieerden. Er was een opstopping voordat ze doorstoomde naar Arnhem en verder naar Duitsland. Straten en weilanden stonden vol met tanks en ander materieel. Vanuit het café kon ik goed zien hoe The Grenadier Guards bij ons in het weiland nog exercitie kregen. Ik had toch zo'n medelijden met de soldaten dat er zo geschreeuwd werd als ze niet in de pas liepen. Het was oorlog! Moest dat nou zo? Wat mij ook zo verwonderde was dat de soldaten gewoon een werkweek hadden. Om vijf uur waren ze klaar. Terwijl ze aan het front gewoon door moesten vechten. Heel raar vond ik dat. 's Avonds zaten ze gewoon in het café. Verschil moest er zijn.

In de herfst hebben de Amerikanen van veel zweefvliegtuigen de vleugels eraf gehaald. Ze hebben ze overgebracht naar de uiterwaarden en ze daar weer in elkaar gezet zodat de zweefvliegtuigen weer opgetrokken konden worden. Zij zijn naar Frankrijk gevlogen. Dat optrekken achter een ander vliegtuig heb ik ook gezien, spectaculair!

Later ben ik alleen mee geweest naar Nijmegen en heb ik geholpen met het brengen van munitie tot aan de Waalbrug. Onderweg zijn we nog beschoten. Hier en daar zaten nog Duitse soldaten die dachten dat ze nog iets konden doen. De Amerikanen reden gewoon door en ik sprong er niet af. Ik keek erg tegen de Amerikanen op. Als zij rustig bleven, dan zou het wel goed zijn. Als zij niet bang waren, was ik ook niet bang. Bij de Waalbrug waren ze elkaar nog aan het beschieten. Iedere keer als er weer een granaat kwam van de overkant, doken de Amerikanen onder een tank. En ik ook maar ik was iedere keer te laat. Zij konden de granaten eerder horen dan ik.

Op een tank zaten vijftientig Duitsers, krijgsgevangenen. Sommigen bloedden nog, één had de arm er af. Ik heb daar even naar staan kijken en dacht: "Is dit nou oorlog?". Ik kreeg echt medelijden met die Duitsers. Later toen ik thuis was, verweet ik mezelf dat ik medelijden had met die Duitsers. Het voelde heel tegenstrijdig.

Iedere avond kwamen de Amerikanen in het café. Als ik in het café liep was het al snel: "Hé, Junior!". Ik zat helemaal tussen die Amerikanen. Als ik vanuit Wijchen naar huis fietste, kwam er regelmatig een legertruck langs waaruit de kreet: "Hé, Junior!" uit klonk. Op een avond werd er een ruit ingeslagen in het café. De Amerikanen trokken gelijk het pistool en renden naar buiten. Even later kwamen ze binnen met een Grenadier Guard. Die soldaat legde zijn actie uit: "Jullie zitten lekker hier en wij? Wij hebben niet eens geld voor een biertje. Jullie hebben zo'n mooi uniform en wij hebben niets. Het enige wat ik heb is dit kloffie". De Amerikanen zeiden: "Drink maar vrij van ons, daar kunnen wij ook niets aan doen." Dat vond ik gewoon zielig voor die Engelsen.

De Engelsen zijn bij Arnhem geland en de Amerikanen in Overasselt. In Arnhem ging het fout en die Amerikanen kregen die berichten allemaal door. Op een gegeven

moment hebben de Amerikanen een feest gehouden in het café omdat de Engelsen teruggeslagen werden door de Duitsers. Dat is toch niet voor te stellen? En waarom? Ze zeiden dat die Engelsen niet konden vechten, ze hadden Amerikanen moeten sturen. "Wij gaan daar wel een keertje kijken en dan zullen we die Duitsers wel eens!". Ik kon die Amerikanen wel schoppen, zo erg vond ik dat.

Er waren ook momenten bij waarop de Amerikanen heel streng waren. Ik en mijn broer hielpen de geallieerden met het opknappen van de zweefvliegtuigen. Eén van die Amerikanen zei tegen ons: "Je moet om vier uur naar de uiterwaarden komen want dan komen er Dakota vliegtuigen en die komen de zweefvliegtuigen optrekken. Wij waren natuurlijk precies om vier uur bij de uiterwaarden. Daar stond een grote tent. Wij liepen daarheen en vroegen wanneer precies die Dakotas kwamen om de zweefvliegtuigen op te halen. Eén van die officieren zei: "Er landt hier helemaal niets.". "Ja maar een soldaat vertelde dat we moesten komen kijken". "Zouden jullie die soldaat nog herkennen?", vroeg de officier. Wij keken elkaar aan en wisten meteen dat er iets niet pluis was. Wij zeiden bijna in koor: "Nee, dat weten wij niet meer." De officier vertelde dat het oorlogsverraad was. Als er een spion tussen zat, zou hij het door kunnen geven aan de Duitsers en dan zouden ze beschoten kunnen worden. "Het is belangrijk dat jullie die soldaat aanwijzen".

Een Dakota trekt een glider de lucht in.

Hij zette een aantal soldaten op een rij en wij moesten aanwijzen wie ons dat verteld had. Ik was echt bang. Die man durfde ons niet aan te kijken en wij hem niet. Wij zeiden dat hij er niet bij stond. "Hij moet er tussen staan want het waren maar een stuk of vijf die dat weten. Kijk nog eens een keer." probeerde de officier. We moesten nog een keer kijken en langs de soldaten lopen. Wij zeiden: "Sorry hoor, hij zit er echt niet tussen". We lieten niets los. "Dan hebben jullie pech gehad. Jullie blijven hier totdat de actie afgelopen is!". Dat vonden wij helemaal niet erg, dat was natuurlijk net waar we voor kwamen! Wij moesten bij de hoofdkwartiertent blijven en we mochten niet van onze plaats af. Wij zaten op de voorste rij! Als er een Dakota geland was, werd het zweefvliegtuig er met een kabel aangemaakt en dan steeg de Dakota weer op met het zweefvliegtuig erachter aan. Dat was grandioos om te zien!

De sfeer in het café was duidelijk anders toen de Duitsers er kwamen of de Amerikanen. De Duitsers hadden weinig geld. De Amerikanen hadden geld zat. Ze betaalden met Hollands geld, dat hadden ze in Engeland al gekregen. Er kwamen ook dorpsmensen in het café om met de Amerikanen te praten.

In de oorlog kwam de brouwer nog steeds om bier te brengen maar het bier werd steeds schaarser. Ook na de bevrijding kwamen we bier tekort. Mijn moeder zei tegen een van die officieren: "Luister eens, morgen heb ik geen bier meer. Kunnen jullie niet wat bier halen bij Bavaria in Lieshout?". Dat wilden ze wel. Martien wist de weg en ik ging ook mee. We kregen een neger mee. De meeste chauffeurs van het Amerikaanse leger waren donkere mensen. De lege fusten werden op een grote vrachtwagen geladen en we gingen op weg naar Lieshout. Wij zaten achter in de bak, dat was interessanter dan voorin de cabine. Op een gegeven moment moest de chauffeur hard remmen en alle vaten vlogen naar voren. Gelukkig zaten wij met de benen op de vaten anders hadden we ze over ons heen gekregen, het liep goed af. We kwamen daar en mijn moeder had een briefje meegegeven dat ze zoveel vaten bier wilde hebben en dat de Amerikaanse chauffeur ze mee terug zou nemen. Zo wist de leverancier dat die soldaat niet op eigen houtje bier kwamen halen.

Twaalf vaten moesten we hebben, maar de brouwer zei dat ze er maar zes konden leveren, zij hadden ook te weinig bier. Twaalf vaten kon echt niet. De soldaat pakte toen zijn pistool en zat er mee te draaien en zei: "We want beer!". "Ik zal eens even vragen.", zei de brouwer met een bibberstemmetje, en we kregen er twaalf mee. Zo ging dat! We waren wel trots en voelden ons heel wat!

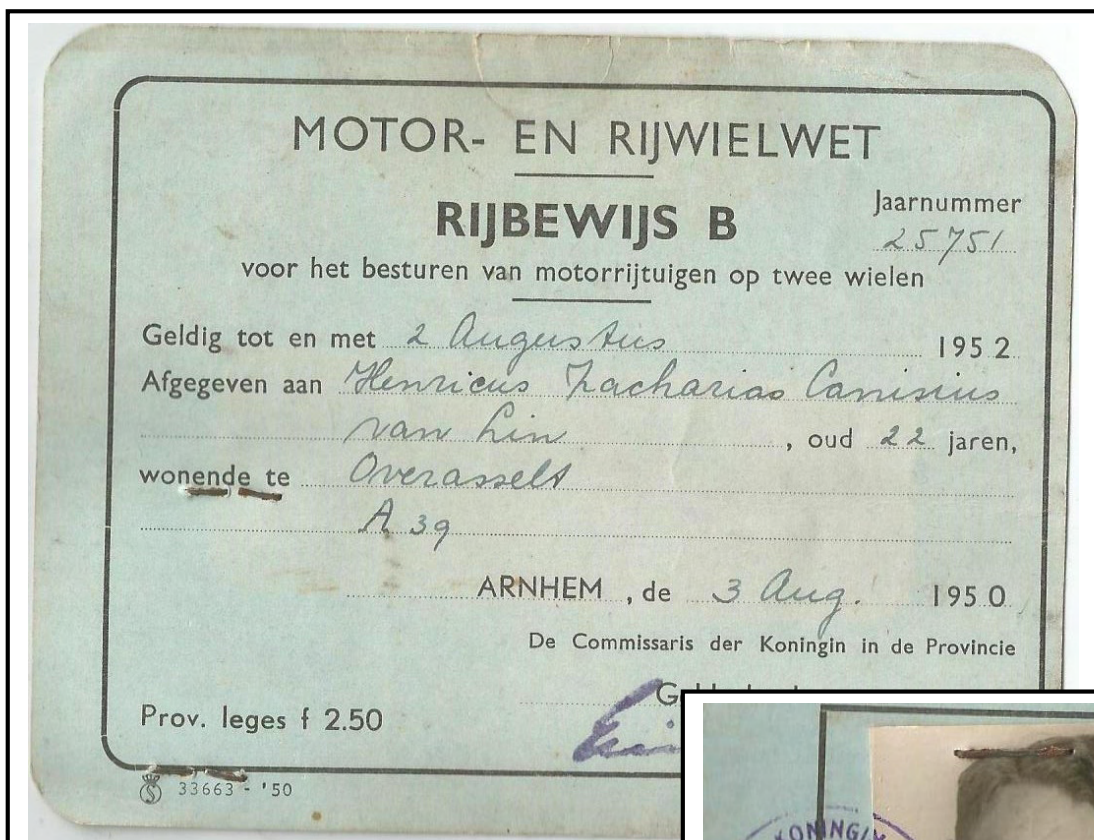
© Getty Images
Josephine Baker in Amerikaans uniform.

Na de bevrijding van Overasselt werd er in Groesbeek nog gevochten. Daarvoor, in Heumen, zat een opstopping van veel legermateriaal. Om de soldaten zoet te houden, kwam er regelmatig een zanger of zangeres optreden in onze zaal. Ook kwam 'The Salvation Army' met allerlei optredens van beroemde artiesten, waaronder Josephine Baker. De voorkamer in ons huis gebruikte ze als kleedkamer. Dan weer voor de Engelsen, dan weer voor de Canadezen of Amerikanen. Ze hadden ook wel eens feest in het café en dan mochten de soldaten een keer ladderzat worden. Voordat het

feest begon, moesten ze allemaal hun geweer inleveren met een kaartje eraan met hun naam erop. Later op de avond waren de meesten zo dronken, ze werden door hun kameraden zo op de vrachtwagen gesmeten. Daar stonden wij als jongens bij te kijken. Zo'n feest werd helemaal geregeld door de Amerikanen zelf. De bediening, alles. Mijn moeder liep er wel doorheen om te laten zien dat ze de baas was en ze kreeg ook veel respect van de soldaten.

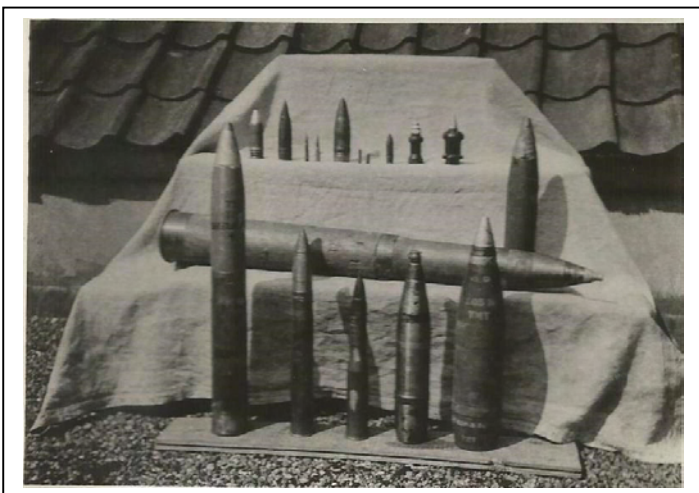
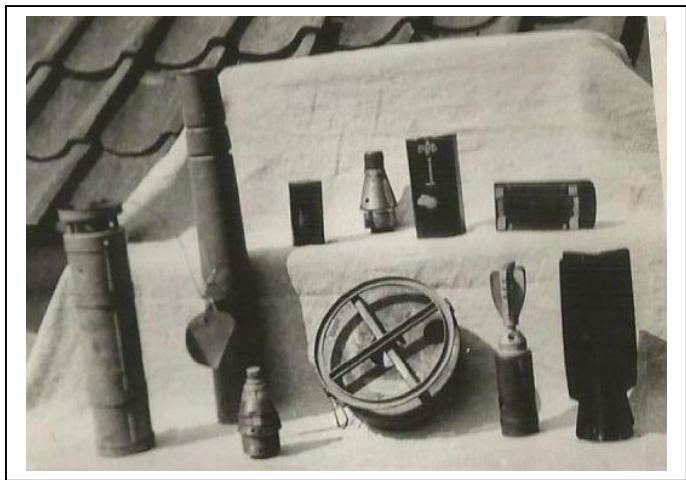
Met munitie heb ik heel veel gedaan. Achteraf bekeken, ook wel gevaarlijke dingen. Ik had granaten gevonden en ik kon ze laten ontploffen, dat was net na de bevrijding. Theetje Verheggen en ik deden zo'n fosforgranaat in een knotwilg voor het café. Ik stak de lont aan en dan gingen wij bij ons in de zaal kijken hoe dat ding ontplofte. Het hele dorp kwam op de knal af. Later denk je dat het wel heel anders had kunnen aflopen met al die mensen in de buurt.

Ik demonteerde ook granaten maar mijn moeder had het volste vertrouwen in mij. Mijn broer kwam dat een keer vertellen tegen haar. Zij zei tegen mijn broer: "Henny heeft van zijn eigen voldoende verstand. Ik maak me daar geen zorgen over". Dat was haar antwoord. Ik heb nooit een projectiel uit de grond gegraven maar ze wel uit de verpakking gehaald. Daar kun je nog mee werken, ze uit elkaar halen en zo. Als ik gepakt werd bij het gooien van een handgranaat of bij het vissen met een anti tankmijn, werd ik door de politie thuis gebracht. Mijn moeder zei dan altijd tegen de agent: "Ik werk dat wel verder af!". Dan kreeg ik wel eens klappen maar altijd minder dan ik had verwacht.

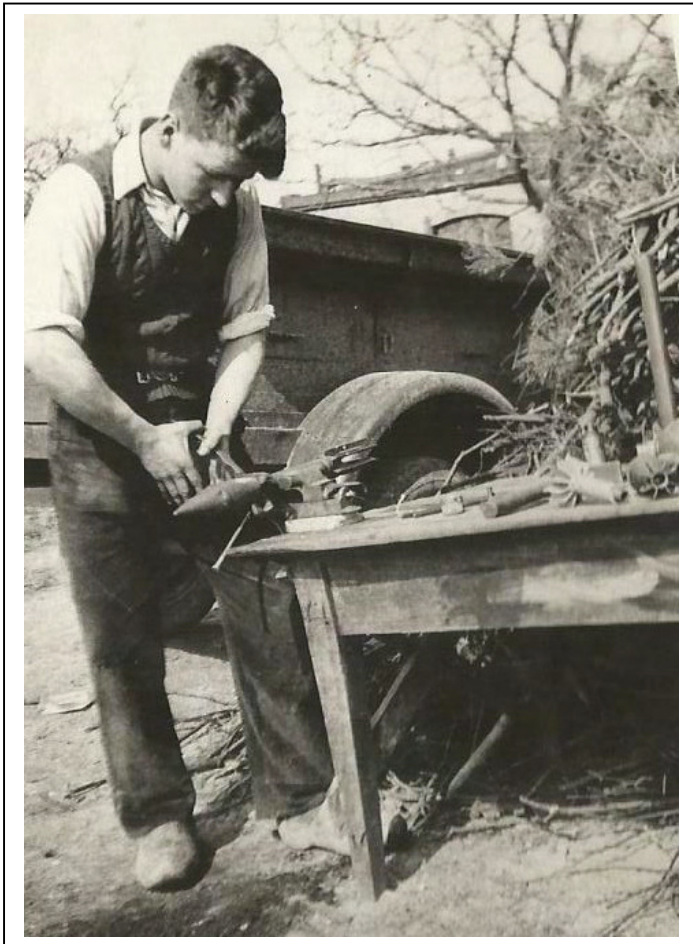

De eerste rijbewijs van Henny. Adres is 'A39 Overasselt'

Het resultaat van Henny's demontage van gevonden munitie na de oorlog.

Henny is hier druk met het demonteren van granaten.

